

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ
śrīsītālakṣmaṇabharataśatrughnahanumatsamēta śrīrāmacandra
parabrahmaṇē namaḥ

śrīmadrāmāyaṇē vālmīkīyē ādikāvyaē ayōdhyākāṇḍē

॥ *caturthaḥ sargaḥ* ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

śrī raṅgarāmānuja mahādēśikan

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ
śrīsītālakṣmaṇabharataśatrughnahanumatsamēta śrīrāmacandra
parabrahmaṇē namaḥ

॥ caturthaḥ sargaḥ ॥

śvō rāmābhiṣēkaṃ niścītya rājñā sumantraṃ prēṣya tēna
samānītaṃ śrīrāmaṃ prati kiñcidāvaśyakaṃ nivēdya tasya
svagr̥hē prasthāpanaṃ śrīrāmēṇa kausalyābhavanaṃ gatvā
mātaraṃ prati svābhiṣēkavṛttasya sūcanaṃ māturāśīṣaṃ
prāpya lakṣmaṇēna saha prēmapūrvakaṃ vārtālāpaṃ kṛtvā
svakīyē bhavanē tasya gamanam

gatēṣvatha nṛpō bhūyaḥ
paurēṣu saha mantribhiḥ |
mantrayitvā tataścakrē
niścayaājñāḥ sa niścayam ॥ 2.4.1 ॥

śva ēva puṣyō bhavitā
śvō'bhiṣēcyastu mē sutaḥ |
rāmō rājīvapatrākṣō
yuvarāja iti prabhuḥ ॥ 2.4.2 ॥

athāntargṛhamāviśya
rājā daśarathastadā |
sūtamāmantrayāmāsa
rāmaṃ punarihānaya ॥ 2.4.3 ॥

pratigrhya tu tadvākyam
 sūtaḥ punarupāyayau |
 rāmasya bhavanaṁ śīghraṁ
 rāmamānayatum punaḥ || 2.4.4 ||

dvāḥsthairāvēditaṁ tasya
 rāmāyāgamaṁ punaḥ |
 śrutvaiva cāpi rāmastaṁ
 prāptaṁ śaṅkānvitō'bhavat || 2.4.5 ||

pravēśya cainaṁ tvaritō
 rāmō vacanamabravīt |
 yadāgamanakṛtyaṁ tē
 bhūyastadbrūhyaśēṣataḥ || 2.4.6 ||

tamuvāca tataḥ sūtō
 rājā tvāṁ draṣṭumicchati |
 śrutvā pramāṇaṁ tatra tvāṁ
 gamanāyētarāya vā || 2.4.7 ||

iti sūtavacaḥ śrutvā
 rāmō'pi tvarayānvitaḥ |
 prayayau rājabhavanaṁ
 punadraṣṭum narēśvaram || 2.4.8 ||

taṁ śrutvā samanuprāptaṁ
 rāmaṁ daśarathō nṛpaḥ |
 pravēśayāmāsa gṛhaṁ
 vivakṣuḥ priyamuttamam || 2.4.9 ||

praviśannēva ca śrīmān
 rāghavō bhavanam pituḥ |
 dadarśa pitaram dūrāt
 praṇipatya kṛtāñjaliḥ || 2.4.10 ||

praṇamantaṁ tamutthāpya
 sampariṣvajya bhūmipaḥ |
 pradiśya cāsanaṁ cāsmāi
 rāmaṁ ca punarabravīt || 2.4.11 ||

rāma vṛddhō'smi dīrghāyu -
 rbhuktā bhōgā yathēpsitāḥ |
 annavadbhiḥ kratuśatai -
 ryathēṣṭaṁ bhūridakṣiṇaiḥ || 2.4.12 ||

jātaṁ iṣṭaṁ apatyam mē
 tvamadyānupamaṁ bhuvi |
 dattaṁ iṣṭaṁ adhītaṁ ca
 mayā puruṣasattama || 2.4.13 ||

anubhūtāni cēṣṭāni
 mayā vīra sukhānyapi |
 dēvarṣipitrviprāṇā -
 manṛṇō'smi tathā'tmanaḥ || 2.4.14 ||

na kiñcinmama kartavyam
 tavānyatrābhiṣēcanāt |
 atō yattvāmahaṁ brūyām
 tanmē tvaṁ kartumarhasi || 2.4.15 ||

adya prakṛtayaḥ sarvā -
 stvāmicchanti narādhipam |
 atastvām yuvarājāna -
 mabhiṣēkṣyāmi putraka || 2.4.16 ||

api cādyāśubhān rāma
 svapnān paśyāmi rāghava |
 sanirghātā divōlkāśca
 patanti hi mahāsvanāḥ || 2.4.17 ||

avaṣṭabdham ca mē rāma
 nakṣatram dāruṇagrahaiḥ |
 āvēdayanti daivajñāḥ
 sūryāṅgārakarāhubhiḥ || 2.4.18 ||

prāyēṇa ca nimittānā -
 mīdṛśānām samudbhavē |
 rājā hi mṛtyumāpnōti
 ghōrām cāpadamṛcchati || 2.4.19 ||

tad yāvadēva mē cētō
 na vimuhyati rāghava |
 tāvadēvābhiṣiñcasva
 calā hi prāṇinām matiḥ || 2.4.20 ||

adya candrō'bhyupagamat
 puṣyāt pūrvam punarvasum |
 śvaḥ puṣyayōgam niyataḥ
 vakṣyantē daivacintakāḥ || 2.4.21 ||

tatra puṣyē'bhiṣiñcasva
 manastvarayatīva mām |
 śvastvāhamabhiṣēkṣyāmi
 yauvarājyē parantapa || 2.4.22 ||

tasmāt tvayādyaprabhṛti
 niśēyaṃ niyatātmanā |
 saha vadhvōpavastavyā
 darbhaprastaraśāyinā || 2.4.23 ||

suhṛdaścāpramattāstvām
 rakṣantvadya samantataḥ |
 bhavanti bahuviḥnāni
 kāryāṇyēvaṃvidhāni hi || 2.4.24 ||

viprōṣitaśca bharatō
 yāvadēva purāditāḥ |
 tāvadēvābhiṣēkastē
 prāptakālō matō mama || 2.4.25 ||

kāmaṃ khalu satāṃ vṛttē
 bhrātā tē bharataḥ sthitaḥ |
 jyēṣṭhānuvartī dharmātmā
 sānukrōśō jitēndriyaḥ || 2.4.26 ||

kiṃ nu cittāṃ manuṣyāṇā -
 manityamiti mē matam |
 satāṃ ca dharmanityānām
 kṛtaśōbhi ca rāghava || 2.4.27 ||

ityuktaḥ sō'bhyanujñātaḥ
 śvōbhāvinyabhiṣēcanē |
 vrajēti rāmaḥ pitara -
 mabhivādyābhyayād gṛham || 2.4.28 ||

praviśya cātmanō vēśma
 rājñā'diṣṭē'bhiṣēcanē |
 tatkṣaṇādēva niṣkramya
 māturantaḥpuraṃ yayau || 2.4.29 ||

tatra tām pravaṇāmēva
 mātaraṃ kṣaumavāsinīm |
 vāgyatām dēvatāgārē
 dadarśāyācatīm śriyam || 2.4.30 ||

prāgēva cāgatā tatra
 sumitrā lakṣmaṇastathā |
 sītā cānayitā śrutvā
 priyaṃ rāmābhiṣēcanam || 2.4.31 ||

tasmin kālē'pi kausalyā
 tasthāvāmīlitēkṣaṇā |
 sumitrayānvāsyamānā
 sītayā lakṣmaṇēna ca || 2.4.32 ||

śrutvā puṣyē ca putrasya
 yauvarājyē'bhiṣēcanam |
 prāṇāyāmēna puruṣaṃ
 dhyāyamānā janārdanam || 2.4.33 ||

tathā saniyamāmēva
 sō'bhigamyābhivādyā ca |
 uvāca vacanaṃ rāmō
 harṣayaṃstāmidam varam || 2.4.34 ||

amba pitrā niyuktō'smi
 prajāpālanakarmaṇi |
 bhavitā śvō'bhiṣēkō mē
 yathā mē śāsanam pituḥ || 2.4.35 ||

sītayāpyupavastavyā
 rajanīyam mayā saha |
 ēvamuktamupādhyāyaiḥ
 sa hi māmuktavān pitā || 2.4.36 ||

yāni yānyatra yōgyāni
 śvōbhāvinyabhiṣēcanē |
 tāni mē maṅgalānyadya
 vaidēhyāścaiva kāraya || 2.4.37 ||

ētacchrutvā tu kausalyā
 cirakālābhikāṅkṣitam |
 harṣabāṣpākulaṃ vākya -
 midam rāmamabhāṣata || 2.4.38 ||

vatsa rāma ciraṃ jīva
 hatāstē paripanthinaḥ |
 jñātīn mē tvam śriyā yuktaḥ
 sumitrāyāśca nandaya || 2.4.39 ||

kalyāṇē bata nakṣatrē
 mayā jātō'si putraka |
 yēna tvayā daśarathō
 guṇairārādhitaḥ pitā || 2.4.40 ||

amōghaṃ bata mē kṣāntaṃ
 puruṣē puṣkarēkṣaṇē |
 yēyamikṣvākurājaśrīḥ
 putra tvāṃ saṃśrayiṣyati || 2.4.41 ||

ityēvamuktō mātrā tu
 rāmō bhrātaramabravīt |
 prāñjaliṃ prahvamāsīna -
 mabhivikṣya smayanniva || 2.4.42 ||

lakṣmaṇēmāṃ mayā sārdhaṃ
 praśādhi tvaṃ vasundharām |
 dvitīyaṃ mē'ntarātmānaṃ
 tvāmiyaṃ śrīrupasthitā || 2.4.43 ||

saumitrē bhuṅkṣva bhōgāṃstva -
 miṣṭān rājyaphalāni ca |
 jīvitaṃ cāpi rājyaṃ ca
 tvadarthamabhikāmayē || 2.4.44 ||

ityuktvā lakṣmaṇaṃ rāmō mātarāvabhivādya ca |
 abhyanujñāpya sītāṃ ca yayau svaṃ ca nivēśanam || 2.4.45 ||

|| ityārṣē śrīmadrāmāyaṇē vālmikīyē ādikāvye
 ayōdhyākāṇḍē caturthaḥ sargaḥ ||